

VAASAN HALLINTO-OIKEUDELLE

ASIA:

Valitus Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan 15.5.2017 tekemästä ympäristölupapäätöksestä koskien Keski-Suomen Kuljetus Oy:n maankaatopaikka-toimintaa, ylijäämämassojen välivarastointia, sekä kiviaineksen murskausta ja betoni-, tiili- ja asfalttijätteen välivarastointia, jalostusta (murskaus) ja hyödyntämistä kiinteistöllä Tulppaani Rn:o 543-404-1-692.

VALITTAJA:

Nurmijärven Luonto ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n paikallisyhdistys

VAATIMUS:

Vaadimme, että Vaasanhallinto-oikeus kumoaa Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan tekemän päätöksen koskien Keski-Suomen Kuljetus Oy:n ympäristölupaa kiinteistöllä Rn:o 543-404-1-692 lainvastaisuuden vuoksi.

PERUSTELUT

I Yleistä

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta on päätöksellään 15.5.2017 (137§) myöntänyt Keski-Suomen Kuljetus Oy:lle ympäristöluvan maankaatopaikkatoimintaan, ylijäämämassojen välivarastointiin, sekä kiviaineksen murskaukseen ja betoni-, tiili- ja asfalttijätteen välivarastointiin, jalostukseen

(murskaus) ja hyödyntämiseen Nurmijärven alueella sijaitsevalla kiinteistöllä Tulppaani Rn:o 543-404-1-692 päätöksestä ilmenevin lupamääräyksin. Suunnittelualan pinta-ala on 12 ha ja täyttömäärä 1 280 000 m³ ktr. Alue on nykyisellään metsätalouskäytössä (kaavamerkintä M7 ja M8) eikä alueella ole tehty aiempaa läjitystoimintaa. Suunnittelualue on yhteydessä paikallisesti arvokkaaseen Myllyjojan, jossa on uhanalainen purotaimenkanta.

Ympäristöluvan tulee näkemyksemme mukaan perustua ensisijaisesti lainsäädännön vaatimuksiin. Lupaa ei voida myöntää sellaiseen toimintaan, joka ei täytä lain vaatimuksia. Ympäristölainsäädännön perimmäisenä tarkoituksena on suojella ympäristöä, ihmisten terveyttä sekä eläimiä että kasveja toiminnan mahdollisilta haitallisilta vaikutuksilta.

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan myöntämässä toistaiseksi voimassa olevassa ympäristölupapäätöksessä (Liite 1) ei ole otettu riittävästi huomioon ympäristönsuojelulain (ml. asetusten) vaatimuksia eikä tavoitteita. Luvan mukainen toiminta ja maankäytön muutos Myllyjojan pienveden lähiympäristössä johtaa alueen ympäristön tilan ja purotaimenkannan merkittävään huonontumiseen.

II Puutteelliset täydennykset lupaprosessissa

Luontoselvitys

Luontoselvitys on tehty 8.9.2015 eli kasvukauden ulkopuolella ja raportissa todetaan, että selvityksen ajankohtaan liittyy epävarmuutta luontoarvojen todentamisessa (FCG Suunnittelu ja Tekniikka 23.9.2015).

Nurmijärven luonnon puheenjohtajan Selen Raiskilan ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin suojeluasiantuntija Keijo Savolan hankealueelle 10.6.2017 tekemän maastokatselmuksen yhteydessä hankealueen keskiosasta paikallistui noin 2,5 ha laajuinen vanhahkoa sekapuustoa kasvava ruohoturvekangas, jonka alueella lahoaa merkittävästi (5-10 kuutiometriä/ha, paikoin lahoppua selvästi yli 10 kuutiometriä/ha) eri-ikäistä kuusilahoppua sekä hieman myös muista puulajeista peräisin olevaa lahoppua. Alueella on myös vanhoja kuusten ja koivujen kantoja merkkeinä aikanaan tehdystä harvennushakkuusta. Kohteelta löytyi käynnin yhteydessä 3 esiintymää vanhojen metsien indikaattorilajia rusokääpää. Metsikkö täyttää nykyisellään METSO-ohjelman (Etelä-Suomen metsäluonnon monimuotoisuusohjelma) luonnontieteellisten valintaperusteiden mukaiset edustavuusluokka II:n turvekankaan kriteerit. Metsikön osittainen kosteapohjaisuus sekä vanhan maalahoppuun sekä vanhojen kuusen kantojen esiintyminen tekee siitä myös selvästi potentiaalisen lahokaviosammalen (*Buxbaumia viridis*) esiintymispaikan. Kyseistä luontodirektiivin liitteen II lajia, joka on myös

luonnonsuojelulain 47 § erityisesti suojeltava laji, on vuoden 2017 aikana havaittu useita esiintymiä Nurmijärven luonteeltaan vastaavista metsistä. Metsikön lahoppuarvoja sekä mahdollista lahokaviosammalpotentiaalia ei ole tunnistettu eikä selvitetty hankkeen valmistelussa.

LSL 47 §:ää on noudatettava siinäkin tapauksessa, että suojellun eliölajin esiintyminen hankealueella ilmenee vasta lupapäätöksen antamisen jälkeen, jolloin oikeus suojelusta poikkeamiseen on hankittava ennen kuin myönnettyä lupaa voidaan hyödyntää.

Luontodirektiivin lajeista myös saukkoja (*Lutra lutra*) esiintyy Myllyojassa. Saukko kuuluu luonnonsuojelulain 49 §:ssä tarkoitettuihin luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainittuihin eläinlajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty.

Aluetta ja sen lähiympäristöä koskevaa luontoselvitystä ei ole täydennetty lupaprosessin aikana muistutuksistamme huolimatta. Katsomme, että ympäristölupa edellyttää kasvukaudella tehtyä luontoselvitystä, täydennystä lahoppuarvojen osalta sekä luontodirektiivin lajien huomioimista.

Vaikutukset Myllyjoaan ja purotaimenkantaan

Suunnittelualue on yhteydessä viereiseen Myllyjoaan (Lepsämänjoen yläosa) ja sen lähiympäristöön. Lisäksi alueelle suunniteltu tieyhteys, jolle läjitetään betoni- ja tiilimursketta, kulkisi luonnontilaisen Myllyjoan päältä.

Myllyoja edustaa luonnontilaisen kaltaisilta osiltaan savikkomaiden puroja, jotka on luokiteltu luontotyyppien uhanalaisarvioinnissa (Raunio ym. SYKE 2008) äärimmäisen uhanalaisiksi (CR). Puro on myös uomaltaan ainakin hankealueen kohdalla luonnontilaisen kaltainen, joten se kuuluu myös vesilain suojaamiin luontotyyppisiin. Lisäksi puron varressa, sen molemmilla puolilla, on edustavia kotkansiipilehtoja, jotka edustavat luontotyyppinä vaarantuneiksi (VU) luokiteltuja runsasravinteisia kosteita lehtoja ja täyttävät pääosaltaan myös metsälain 10 § kriteerit kasvillisuudeltaan edustavina lehtolaikkuina. Metsäympäristöjen pienvedet ja niiden rajapinta muodostavat monimuotoisuudeltaan merkittävän ja toiminnallisesti vuorovaikutteisen kokonaisuuden. Pienvesien ravintoverkot ovat täysin riippuvaisia ympäröivästä maaekosysteemistä.

Myllyojassa elää purotaimenkanta (Lempinen 2001). Varsinais-Suomen ELY-keskus on lausunnossaan todennut, että Myllyjoan purotaimen on paikallinen ja geneettisesti viljelykannoista eriytynyt taimenkanta. Taimen on vaativa veden laadun suhteen ja se

tarvitsee puhdasta, runsashappista ja viileää vettä. Myllyojan voidaan katsoa olevan virtavetenä maakunnallisesti arvokas purotaimenen esiintymisen ja lisääntymisen perusteella. Se täyttää myös Uudenmaan liiton asiantuntijatyönä valmistelemien maakunnallisesti arvokkaiden luontoalueiden kriteerit (https://www.uudenmaanliitto.fi/files/6297/Luonnonymparistojen_arvottamisen_kriteeristo_Uudellemaalle_E119.pdf).

Muuttuva maankäyttö (läjitys) suunnittelualueella tulee aiheuttamaan muutoksia valuma-alueen ja Myllyojan vesitaloudessa. Vesiluonnon suojelu edellyttää valuma-alue- ja vesialue- ja Myllyojan puroekosysteemissä maa- ja vesialueet ovat tiiviissä vuorovaikutuksessa keskenään, sillä pienvedet kuten purot ovat alttiita ympäristön ja veden laadun muutoksille.

Lupapäätöksen mukaisesta toiminnasta tulee aiheutumaan myös merkittävää pölyhaittaa puroekosysteemille niin kivenmurskauksen, maanläjityksen kuin Myllyojan ylittävän tieyhteyden (ojarumpu) sekä raskaiden ajoneuvojen osalta. Lupapäätöksessä ei ole kielletty pölynsidonta- tai liukkaudentorjunta-aineiden käyttö (Lupapäätös: Maaperän ja pohjaveden suojelu). Vesilain mukaan suojeltavaan uomaan kuuluu koko ympäröivä noroluonto (Pärnänen 2012, Luontoarvojen huomioon ottaminen ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien mukaisessa lupamenettelyssä: KHO 16.8.2005 T 2024) ja näin ollen Vesilain mukainen alueellinen ulottuvuus on otettava lupapäätöksessä huomioon.

Katsomme, että lupapäätöksen mukaisella toiminnalla on merkittävä ja heikentävä vaikutus Myllyojan puroekosysteemille (erityiset luonnonolosuhteet) ja sen lähiympäristöön sekä uhanalaiseen purotaimenkantaan (YSL 49 § - Erityiset luonnonolosuhteet). Myllyoja ja sen lähiympäristö muodostavat poikkeuksellisen luonnonarvojen kokonaisuuden. Pienvesien suojaamisessa on ensisijaisesti kysymys luonnon monimuotoisuuden ja biologisen tuottokyvyn säilyttämisestä. Kysymys ei siten ole vain asianomaisen yksittäisen kohteen eli Myllyojan ja sen purotaimenen suojelusta, vaan laajemmin tiettyyn tyyppiin kuuluvien pienvesien suojelutavoitteiden vaarantumisesta ympäristöluvan ja mahdollisen poikkeuksen seurauksena (LSL 5 § suotuisa suojelutaso). Kerran menetetty luontoarvo ei useinkaan ole enää palautettavissa.

Stabiliteetilaskelmat

Ympäristölupapäätös mahdollistaa 23 metriä korkean läjitetyn maakasan, jonka jyrkkyys on 1:4 ja täyttömäärä 1 280 000 m³ ktr. Läjitetävän maakasan stabiiliteetilaskelmassa on käytetty maaparametreina suljetun leikkauslujuuden arvoja, jotka ovat merkittävästi korkeampia kuin Suomessa yleisesti havaittujen

saven (LiSa) leikkauslujuudet (*Suomen maalajien ominaisuudet, SYKE 2012*). Tästä olemme muistuttaneet vastinekierröksellä (Vastinemuistutus, Liite 2). Stabiiliteetilaskelmiin ei ole esitetty lupaprosessin aikana korjauksia tai tarkennuksia esimerkiksi paineellisen pohjaveden osalta.

Paineellinen pohjavesi ja tihkupinnat

Ympäristölupapäätöksessä on esitetty, että pohjaveden pinta on havaittu olevan noin 6 metrin syvyydessä maanpinnasta. Näytteenottohetkellä pohjaveden pinta on kuitenkin noussut pohjavesiputken yläosan tasolle (FCG Suunnittelu ja Tekniikka Oy, 18.11.2016 Pohjavesiolosuhteet). Alueen pohjavesi on paineellista ja painetaso maanpintaa korkeammalla. Suunnittelualueen keskellä on kosteikkaa, joka on muodostunut tihkupinnan kautta. Tihkupinnoilla pohjavesi purkautuu maan pinnalle muodostamatta avolähdettä (SYKE 5/2013).

Sijoituspaikan valinta *YSL 11 §* :

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, että toiminnasta ei aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja pilaantuminen voidaan ehkäistä.

Toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon toiminnan:

- 1) luonne, kesto, ajankohta ja vaikutusten merkittävyys sekä pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski;
- 2) vaikutusalueen herkkyys ympäristön pilaantumiselle;
- 3) merkitys elinympäristön terveellisyyden, ja viihtyisyyden kannalta;
- 4) sijoituspaikan ja vaikutusalueen nykyinen ja oikeusvaikutteisen kaavan osoittama käyttötarkoitus;
- 5) muut mahdolliset sijoituspaikat alueella.

Katsomme, että kyseisellä alueella suoritettava mittava (täyttömäärä 1 280 000 m³ ktr) maanläjitys, betoni-, tiili- ja asfalttijätteen jalostus ja varastointi sekä kivenmurskaus eivät sovellu suunnittelualueelle pohjavesiolosuhteiden ja Myllyojan pienveden suojelutarpeen vuoksi.

Paineellisen pohjaveden vuoksi alueella ei voida tehdä lupapäätöksen mukaista mittavaa (täyttömäärä 1 280 000 m³ ktr) maanläjitystä saastumisriskin vuoksi (YSL 17 § - Pohjaveden pilaamiskielto; YSL 11 §).

III Yleiskaavoitus

Ekologiset yhteydet

Eläinten liikkuminen ja kulkureittien turvaaminen maankäytön muutoksissa sekä ilmastonmuutoksen edetessä on luonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta ensiarvoisen tärkeää. Elinalueiden pirstoutumisen perimmäiset syyt liittyvät maankäyttöön ja aluesuunnitteluun, jossa ekologisille yhteyksille ei osoiteta riittäviä mahdollisuuksia.

Lopentien ylittävä ekologinen yhteystarve on todettu maakunnallisesti merkittäväksi (Perttulan osayleiskaava, Liite 3). Lupaprosessin aikana myös Nurmijärven riistanhoitoyhdistys otti kantaa ekologisen yhteyden säilymisen puolesta konkretisoiden ja täsmentäen yhteyden huomattavaa arvoa ja korvaamattomuutta (Riistanhoitoyhdistyksen lausunto, Liite 4). Suunnittelualueen merkittävät riistakannat on lupapäätöksessä jätetty huomiotta.

Lupapäätöksessä on esitetty, että suunnittelualueen eteläpuoleinen pelto toimisi ekologisena yhteytenä. Peltoyhteyttä käyttävät lähinnä hirvieläimet. Ekologista yhteyttä käyttävät useat muutkin lajit, joille siirtyminen elinalueilla vaatii suojaisen metsäyhteyden. Etenkin avoimia paikkoja karttavat linnut, liito-oravat, kuivuutta ja tuulta huonosti sietävät hyönteiset sekä, kasvien ja sienten itiöt hyötyvät metsäyhteydestä. Katsomme, että maakunnallisesti merkittävän ekologisen yhteyden toimivuutta ei voida perustella vain yhden sorkkaeläinheimon suhteen.

Suunnittelualue on kokonaisuudessaan tärkeää maakunnallista ekologista viheryhteyttä, jossa kulkukäytävä muodostuu Myllyojan kapeasta purolaaksosta sekä suunnittelualueen metsäisistä osista. Mikäli metsäinen ekologinen yhteys häviää tältä alueelta aiheuttaa se ”pullonkaulan”, joka heikentää merkittävästi lajien mahdollisuutta siirtyä elinalueella.

Vaikutukset paikallisesti arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja maisemaan

Lupapäätöksessä on väitetty, että esitetty toiminta ei sijoitu alueelle, jolla olisi osayleiskaavassa osoitettu olevan maiseman kannalta erityistä merkitystä. Väite on virheellinen, sillä Perttulan osayleiskaavassa suunnittelualueen eteläpuoli on osoitettu paikallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi (Mikkolanmäen pohjoinen viljelysmaisema, Liite 5). Ympäristöluvan mukainen maakasa (+75 m) aiheuttaa merkittävän maisemavaurion ympäröivään paikallisesti arvokkaaseen peltomaisemaan (+52 m).

IV YVA-menettelyn tarve

Toteamme, että edellä todetut puutteet vaikutusten selvittämiseksi osoittavat, että lupahakemuksen tarkoittaman toiminnan kokonaisvaikutuksia ei voida riittävästi arvioida. Jotta ympäristöluvan edellytysten täyttyminen voitaisiin varmistaa ja toiminnanharjoittaja täyttäisi YSL 6§:ssä asetetun *selvilläolovelvollisuutensa* toimintansa vaikutuksista, hankkeen ympäristövaikutukset tulisi nähdäksemme arvioida ympäristövaikutuksen arviointia koskevan lain perusteella siitakin huolimatta, että toiminnan pinta-ala tai vuotuinen läjitysmäärä eivät määrällisesti täyty.

Arvioitaessa hankkeen YVA-menettelyn tarpeellisuutta huomiota on kiinnitettävä paitsi hankkeen kokoon, sen ominaisuuksiin, sijaintiin ja vaikutusten luonteeseen YVA-asetus (713/2006) 7§:n mukaisesti. Hankekohtaisessa harkintakäytännössä yksittäistapauksissa ovat korostuneet erityisesti hankkeen sijainti ja hankkeen vaikutukset luontoon, maisemakuvaan, alueen pohjavesioloihin sekä alueen asukkaiden elinoloihin. Kun lisäksi haettu läjitysmäärä (49000tn/vuosi) on 98% YVA-asetuksen 6§ 11d-kohdassa mainitusta YVA-menettelyn ehdottomasta alarajasta, on perusteltua tarkastella hankkeen vaikutuksia kokonaisuutena. Läjityksen lisäksi alueella murskataan ja varastoidaan vuodessa max. 90 000 tonnia kiviainesta sekä tiili- ja betonijätettä max. 15 000 tonnia. Alueelle otetaan kiviainesta ja purkujätettä vuodessa enintään 105 000 tonnia. Yhdessä läjitettävän maa-aineksen kanssa määrä on 154 000 tonnia. Keski-Uudenmaan Kuljetus Oy:n alkuperäisen suunnitelman mukaan (Dnro ESAVI/774/2015) alueelle olisi läjitetty maa-aineksiä 300 000 tonnia vuodessa.

Vaikutuksia tulisi tarkastella kokonaisuutena huomioon ottaen myös siihen sisältyvä raskas liikenne. Kaikki em. kohdat puoltavat YVA-menettelyn soveltamista nyt tarkasteltavaan hankkeeseen, sillä muutokset ympäristössä olisivat merkittäviä myöskin melun voimakkuuden, laadullisen häiritsevyyden ja häiriön keston (toistaiseksi voimassa oleva ympäristölupa) vuoksi. Katsomme, että YVA-menettelyä voidaan soveltaa YVA-lain (468/1994) 4 §:n 2 momentin perusteella sekä YVA-asetuksen 7§:ssä mainittujen momenttien perusteella myös sellaiseen hankkeeseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös hankkeen eri toimintojen yhteisvaikutukset huomioon ottaen YVA-asetuksen 6 §:ssä mainittujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

YHTEENVETO

Katsomme, että 12 ha:n maankaatopaikka (täyttömäärä 1 280 000 m³ ktr), jossa harjoitetaan myös betoni-, tiili, ja asfalttijätteen jalostusta ja varastointia sekä

kivenmurskausta sijoittuu liian lähellä arvokasta Myllyojan pienvesistöä (Liite 6). Myllyojan uhanalainen ja geneettisesti eriytynyt purotaimenkanta vaatii erityistä suojelua. Ympäristöluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuu haittoja, jotka heikentävät puroekosysteemiä. Alue ei sovellu jätemateriaalin varastointiin, eikä maa-aineksen läjitykseen myöskään paineellisen pohjaveden ja saastumisvaaran vuoksi. Lisäksi hanke vaarantaa Lopentien ylittävän maakunnallisesti merkittävän ekologisen yhteyden toimivuuden sekä aiheuttaa paikallisesti arvokkaaseen peltomaisemaan maisemavaurion. Vaadimme, että ympäristölupa kumotaan em. syihin perustuen.

VAKUUDEKSI

Nurmijärvellä 14.6.2017

**NURMIJÄRVEN LUONTO RY, SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON
UUDENMAAN PIIRI RY:N PAIKALLISYHDISTYS**

FT Selen Raiskila
puheenjohtaja

Petri Puolakka
taloudenhoitaja

LIITTEET:

1. Ympäristölupapäätös (valituksenalainen)
2. Vastinekierroksen muistutus (Nurmijärven Luonto)
3. Ekologiset yhteydet (Ote Perttulan osayleiskaavasta)
4. Nurmijärven riistanhoitoyhdistyksen lausunto
5. Mikkolanmäen pohjoinen viljelysmaisema (Perttulan osayleiskaava, Liite 5c)
6. Kuvia Myllyojasta ja kotkansiipilehdosta